

Οι δύο βάτραχοι

ΔΥΟ ΒΑΤΡΑΧΟΙ έβροσκαν σε μια λίμνη. Όταν ήρθε το καλοκαίρι και ξεράνθηκε η λίμνη, την άφησαν και ζητούσαν να βρουν καμιά άλλη. Έφτασαν λοιπόν σ' ένα βαθύ πηγάδι. Όταν ο ένας το είδε, είπε του άλλου: «Έλα να κατεβούμε μαζί σε τούτο το πηγάδι». Και ο άλλος του αποκρίθηκε: «Αν όμως ξεραθεί το νερό κι εδώ μέσα, πώς θ' ανεβούμε πάλι πάνω;»

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ¹

Α

αβανιά, η: συκοφαντία.
 άβι, το: κινήσι.
 αβιζάρω: πληροφορώ, ειδοποιώ.
 αβ-ζής, ο: κυνηγός.
 αβτζιλούκι, το: τέχνη του κυνηγιού.
 αγάς, ο: διοικητής, πρόκριτος, τοπάρχης.
 αγγιό, το: κούπι, μικρό πιθίρι.
 αγιάζι, το: πρωινή πάχνη, δροσιά της αυγής.
 αγιαλά: και όμως, μολονότι, αν και.
 αγιαλώ: καταγγέλλω, κατηγορώ.
 αγλιούπα, η: κολοκύθα.
 αγκουιάζοι: κρύβονται σε μια γωνιά για να προφυλαχτώ απ' τη βροχή.
 αγκουμάζομαι: αφοιμαζόμαι, κρυφακούω.
 αγκούλα, η: αγιαθι.
 αγρικώ: ακούω, καταλαβαίνω.
 αγριώνιστος, ο: αγνώριστος.
 αδιαφόρετα: χωρίς αποτέλεσμα.
 άδουλος, ο: άεργος.
 αδράχτι, το: επίμηκες κυλινδρικό ξύλο στο οποίο τυλίγεται τμήμα που παράγεται κατά το γνέσιμο του μαλλιού.

αζάφτιστος, ο: αντίθετος, ασυμφάκτος.
 άθος, ο: σάχητι.
 αθός, ο: άνοθος, λουλούδι.
 ααμαμάτρα, η: τεμπέλα, οκνηρή.
 αφίβεια, η: τσιγκουνιά, φιλαργυρία.
 αφιβός, ο: τσιγκούνης.
 άλα: εμπρός.
 αλαλόφωνος, ο: άλαλος, άφωνος.
 αλλά μπρατζέτα: πιασμένοι μπράτσο με μπράτσο, αγιαζέ.
 αλάνι, το: ανοιχτός χώρος.
 αλαργάρω: απομακρύνωμαι, ξεμακρύνω.
 αλαργινός, ο: μακρινός.
 αλαργότης, η: απόστασι.
 αλαφιασμένος, ο: έπιληκτος, τρομαγμένος.
 αλετροσύνη, η: χαρά, ευθυμία.
 αλεσιόδι, το: περιδέραιο, χρυσή αλυσίδα.
 άλα: άλας.
 αλέστα: γρήγορα.
 αλυκοντζίω: εμποδίζω.
 αλισβερίσι, το: δόσοληψία.
 αμπάνης, ο: πεταλωτής.
 αλυχτός: γαβγίζω.
 Αλωνάρης, ο (και Αλωνιστής): Ιούλιος.
 αμάλαχτος, ο: αυτός που δεν αλλάσσει, σκληρός, ασυγκίνητος.

1. Για ορισμένες λέξεις δεν στάθηκε δυνατό να εντοπιστεί η σημασία τους, ενώ για άλλες των οποίων εντοπίστηκε ή προστάθηκε κάποια, διατηρώ επιφυλάξεις.

βουρλισμένους, ο: εξαγριωμένους, έξαλλος, τρελαμένους.
 βραμιτιά, η: αγριοφυσικιά.
 βρεχτοκούρια, τα: κομμά αφημένα στο νερό από το βράδυ της προηγούμενης μέρας.
 Βριγιάς, ο: Εβραϊός.
 βρίζα, η: σίκαιλη.
 βρούτσα, η: βούρτσα.
 βρουσιάκος, ο: νερό που τρέχει από βρύση ή πηγή.
 βρουχτήρας, ο: βουλή, βουητό.
 βύθιστη, η: νάκρη, λήθαργος.
 βώλακας, ο: μεγάλη πέτρα, βράχος.

Γ

γαϊτάνι, το: κορδόνι.
 γαλαντομάδα, η: γενναιοδώρεια.
 γαλαρία, η: εξώστης.
 γανιάζω: αγναντεύω, στεναχωριέμαι, βραχνιάζω.
 γαυριάζω: λυστάζω, μάνομαι.
 γέμελος, ο: διδύμος.
 γεμενί, το: σσεμπέρι, μαντίλα, ελαφρό παπούτσι, πέδιλο.
 γεμιτζής, ο: έμπειρος ναυτικός.
 γέννημα, το: καρπός, σιτηρά.
 γεροντολογία: γηροκομιά.
 γεωργία, η: σοδειά.
 γιαβέρης, ο: σωματοφύλακας, αστυνόμος, υπασπιστής.
 γιαγέρης: γυρίζω, επιστρέφω.
 γιαμπανά: άδικα.
 γιαπιτζής, ο: οικοδόμος, κτίστης.
 γιαρντζίω: ξεμολιάζω, ξελογιάζω.
 γιαρντίμι, το: βοήθεια.
 γιασακτζής, ο: σωματοφύλακας.
 γιατάκι, το: καπάλυμα, στρώμα, κρεβάτι.
 γιολντάσης, ο: σύντροφος, συνοδοιπόρος.

γιάμα, το: μεσημέρι, μεσημερινή φασγιά.
 γιάνας, ο: απόπιατος, αποχωρητήρας.
 γιορντάς: ορμάω.
 γιουστουρίζω: τρέχω με ορμή.
 γκεβεζελέλι, το: αστείο, φλυαρία.
 γκεμεντζής, ο: βλ. γεμιτζής.
 γκιόλα, η: λίμνη.
 γκιόσα, η: γυναικά ηλικιωμένη, άσχημη και κακή.
 γκιουβέτσι, το (υποκοριστικό γκιουβέτσιου): πρήλινο στενός.
 γκερτσιά, η: αγριαπιδιά.
 γκιουνιάζω: σπρώχνω με τον αγώνα.
 γκρέμιον, τ ο: γκρεμισμένο σπίτι, ερειπίο.
 γλυκάδι, το: ξίδι, είδος όσπριου που μοιάζει με μπιζέλι.
 γλίνα, η: χοιρινό πάχος, λίπος.
 γλίτσα, η: ακαθαρσία, βρόμα.
 γλιτσασμένους, ο: λερωμένος, βρόμικος.
 γομάρι, το: γαϊδάρος, φορτίο ζώου.
 γορδέλα, η: καρδέλα.
 γούλα, η: λαμός.
 γουλάς, ο: πύργος, φυλακή.
 γουμάρι, το: βλ. γομάρι.
 γουνέλα, η: κοντό γυναικείο πανοφάρι με γούνα γύρω γύρω.
 γουρσουσλούκι, το: γουσουζιά, ατιγία.
 γουστόντζος, ο: γουστόζικος, χρισταμένος, εντράπελος.
 γρεντά, η: δοκάρι.
 γρίβος, ο: σταχτής.
 γρικώ: βλ. αγρικώ.
 γριπατζής, ο: ψαράς (που ψαρεύει με γρίπο).
 γρίπος, ο: δίχτυ.
 γρούσπα, η: λακούβια.
 γρουτζέλι, το: γουρουνάκι.
 γρουλιάνω: γουρλιάνω.
 γρωνίζω: γυρορίζω.
 γυαλάκι, το: μπουκαλάκι.
 Γυαλιστής, ο: Ιούλιος.

γωνίδι, το: τζάκι.
 δωδεκάδα, η: υπουργικό συμβούλιο.
 δώμα, το: ταράτσα.

Ε

διακέρνω: αρχίζω.
 διαμάλι, το (υποκοριστικό αμαλάκι): μιστζάρι, νεαρός ταύρος.
 δεκαρόγυκος, ο: με δέκα ρόγες.
 δεκαρχιά, η: στρατιωτική μονάδα αποτελούμενη από δέκα άντρες.
 δεκασιττής, ο: εισπρακτορας φόρων.
 δένκατο, το: είδος φόρου, δεκάτη.
 δεφβίσιης, ο: μουσουλμάνος μοναχός, δεφμάτι, το: ασκή.
 διαβρολή, η: κακία, συφαντία.
 διάγουμα, το: λεπασσία, αρεπτή.
 διακονητής, ο: ζητιάνος.
 διακονιά, η: ζητιανιά, ό,τι προσφέρεται στο ζητιάνο.
 διακονιάρης, ο: βλ. διακονητής.
 διακονός: ζητιανεύω.
 διαρμιζώ: συγυρίζω, καθιρίζω.
 διαφεντεύω: εξουσιάζω.
 διαφέτι, το: γλέντι, διασκεδάση, σμπόσιο.
 διάφορο, το: κέρδος, όφελος.
 διακέλλι, το: αξίνα διαλωτή.
 δίκερως, ο: με δύο κέρατα.
 διορίζω: διατάζω, δίκω εντολή.
 δίπλα (το παίρνω): κοιμάμαι στα πλάγια έχοντας ως προσκέφαλο το χέρι.
 διπλαριά, η: διπλανή.
 διασχομεριά, η: ο ένας από τους δυο σάκους του διασχοιού.
 δίστον, το: δισκάκι (:)
 δίψυχος, η: έγκυος.
 δισκώ: αποφασιζώ.
 δόσα, τα: δώρα, χρήματα.
 δραγάτ(σ)ης, ο: αγροφύλακας.
 δροσό, το: δροσιά, σιαερό μέρος.
 δυμάρικος, ο: διδύμος.

επίταυτο, επίτηδες.
 επαλλάγηόρα: από πολλήν ώρα.
 ερίφης, ο: άθβρωπος.
 ερίφι, το: κατσίκι.
 εύκαιρος, ο: άδειος, κενός.
 εφάγεινος, ο: υγιέστατος, κατ'αγερος.
 έχνος, το: ζώο, ζώφιο.

Ζ

ζαγάρι, το: κυνηγητικό σκυλί.
 ζαφές, ο: πρόφιμα, εφώδια, προμήθεια.
 ζαλοπάτρημα, το: βαδισμα με μεγάλα άπακα βήματα.
 ζαλώνομαι: φορτώνομαι.
 ζαμάνι, το: πολλές χρόνος, χρονικό διάστημα.
 ζαπιτές, ο: χοροφύλακας.
 ζαρίφικος, ο: κομψός, ομορφοκοιμώμενος.
 ζάρω: συνηθίζω.
 ζαφεδι, το: βλ. διαφέτι.
 ζάφτι, το: κοιμάντο.
 ζέιντελνίκι, το: ελαιώνας.
 ζεμπέλι, το: ψάθινο σάκος.
 ζευγάρι (κάνω): οργάνω με άροτρο που το σέρνει ζευγάρι ζώων (βουδών, αλόγων).

ζευγαρίζω: βλ. ζευγάρι (κάτω)
 ζευξέτης, ο: ανόητος, μωρός.
 ζεύκι, το: γλέντι, διασκεδάση.
 ζήτημα, το: αίτημα.
 ζιαφέτι, το: βλ. διαφέτι.
 ζιμπίλι, το: βλ. ζιμπίλι.
 ζουδερικό, το: ζώο.
 ζουλάπι, το: ζώο.
 ζούπερο, το: ζωύφινο, έντομο.
 ζορζορινά: με το ζορι, οπωσδήποτε.
 ζυγλόουρο, το: λουρί με το οποίο δένουν τα ζώα στο όργωμα.

H

ήβολι: αλίμονο.
 ήδυσμα, το: πράγμα, σκεύος.
 ήλιακό, το: μπαλάνι, χαρτάκι.
 ήρα, η: παράσιτο του σιταριού.

Θ

θαραπέομαι: ευχαριστιέμαι, ανικου-
 φίχομαι.
 θαρρώ: πιστεύω, νομίζω.
 θάσο, το: συμπάδα, εγκύλισημα από
 φλοιούς αμυγδάλων.
 Θεριστής, ο: Ιούνιος.
 θιαμπόλι, το: φλογέρα, αυλός.
 θράβαλο, το: κοιμάτι, θρούμμα.

I

ικάντο, το: πλειστηριασμός.
 ικραφι, το: περιτοήση.
 ίλουρα, η: ζυμάρι φουσκωτό και μαλα-
 κό.
 ιμπεριάλικα, τα: εγγλέζικα ή αυστρια-
 κά νομίσματα.
 ίσφα, τα: τα καλά μου, τα λογικά μου.
 ισιάδι, το: ίσιωμα, επίπεδο μέρος.
 ισπερινός, ο: εσπερινός.

K
 καβιάκι, το: λεύκα.
 καβαλαφία, η: ιππικό, έφιππη συνο-
 δία.
 καβιάσης, ο: φύλακας, σωματοφύλακας.
 καβιατζέρω: παρακάμπτω, περνάω,
 προσπερνάω.
 καβιούνα, η (και καβούκι, το): κάλυμμα
 κεφαλής, τουρμπάνι.
 καγκάγια, η: πολύ κακή
 καδή, ο: δικαστής.
 καζαντζίζω (και καζαντζίω): πλοσι-
 ζώ.
 καθέδρα, η: βασιλεία.
 κακάβι, το: χύτρα.
 κακαράτζα, η: περίττωμα (γιδοπροβιά-
 των συνήθως).
 κακόμα: κακόμοιρε.
 καλαμίδα, η (και καλαμίδι, το): καλά-
 μι ψαρέματος, καλάμι.
 καλαμιζώ: μασουριάζω, τυλίγω νήμα
 σε μασούρια.
 καλαμωβράκι, το: το μέρος της βράκας
 που καλύπτει τον κάθε ένα μικρό.
 καλάρω: υποχωρώ.
 καλαφατζίω: αλείφω το πλοίο με πίσ-
 σα, βάζω χέρι σε ρυμιάνα.
 καλαμπανής, ο: απατεώνας.
 καλαμπανιά, η: απάτη.
 καλοκαζαντζισμένος, ο: πλουτισμένος,
 ευκατάστατος.
 καλολογιάζω: φροντίζω, περιποιούμαι.
 Καλομηγιάς, ο: Μάιος.
 καλονιά, η: είδος φυτού.
 καλοπόταγος, ο: εξημερωμένος, ήμε-
 ρος.
 καλπιριμωμένος, ο: λιθόστρωτος.
 κάλφας, ο: μαθητευόμενος τεχνίτης.
 κάμα, το: κάψα, άγρια ζέστη.
 καμαροφρούδι, το: τοζωτό φρούδι.
 καματζίωμα: ζεσταίνωμα.
 καμένος, ο: καημένος.

καμηλάφκι, το: κάλυμμα του κεφαλιού.
 καμήλι, το: καμήλα.
 καμιζόλα, η (και καμιζόρα): πουκαμί-
 σα.
 καμός, ο: καημός.
 καμπανέλα, η: κουδουνάκι.
 κανακαρίκι, το: κτήμα, περιουσία.
 κανακεύω: περιποιούμαι, καλοπιάνω.
 κάνε: τουλάχιστον, μήπως.
 κανίσι, το (και κανίσκι): δώρο.
 καντάρι, το: μέτρο βάρους ίσο με σα-
 ράντα τέσσερες οκάδες.
 καντεφές, ο: βελούδο.
 καντήλερι, το: κηροπήγιο.
 καντιφές, ο: βλ. καντεφές.
 καντούνι, το: γωνιά, κόχη, μικρό δρο-
 μάκι.
 κάντρο, το: εικόνα, ζωγραφιά.
 καπαχάς, ο: χρυσόφρανο ύφασμα.
 καπίνι, το: γαμήλιο συμβόλαιο των
 Τούρκων.
 καπλάνι, το (υποκοριστικό καπλανά-
 κι): τίγρης.
 καπτό, το: πανωφόρι.
 κάπουλα, τα: νότα των μεγάλων τετρά-
 ποδων ζώων και ιδίως των αχθοφό-
 ρων.
 καράκος, ο: τελευταίος.
 καργάρι: γεμίζω, παραγεμίζω.
 καρένα, η (και καρίνα): βάση του
 πλοίου.
 καριόλα, η: ξύλινο κρεβάτι.
 κάρκαθο, το: ξεραμένη μύξα.
 καρνάσης, ο: βλ. αρκανάς.
 καρότζα, η (και καρότσα): άμαξα.
 καρσί: απέναντι.
 καρσιλαντζίω: ανικριζώ.
 καρσινός, ο: αντιφώνος.
 καρταλάκι, το: καλαθάκι.
 καρτάλι, το (και κάρταλος, ο): σετός.
 κάρφο, το (υποκοριστικό καρτάκι): τέ-
 ταρτο (ώφρας).
 κάρφουδα, η: κάρφουμαλο.

καροβέλιονα, τα: χρυσές ή επίχρυσες
 καρφίτσες.
 κασαβέτι, το: θλιψη.
 κασαμπάς, ο: κωμόπολη.
 κασαπί, το: κρεοπωλείο.
 κασιδή, ο: αυτός που υποφέρει από
 κασιδή, ολωπελιάση, φαλακρός.
 κασιδιάρας, ο: βλ. κασιδή.
 κασιέρης, ο: ταμίας.
 καταβαλεύω: σκοτώνω και θάβω.
 κατάκαρσι: αντίκρυ, απέναντι.
 καταλαχρύ: κατά τύχη.
 καταλόγι, το: θρήνος.
 καταλογί: μοιρολογί, θρήνο, συζήτώ.
 καταποβολωμένος, ο: περιλυτός,
 θλιμμένος.
 κατάσταση η (και κατάστασις): πε-
 ρουσία.
 καταφρονιά, η: κατηγορία.
 κατελνώ: χαλνών, λιώνω, φθείρω.
 κατζάρω: διώχνω.
 κατζέρονω: κυνηγώ.
 κατής, ο: βλ. καδής.
 κατιμέρι, το: είδος γλυκιές μπουγά-
 τσας.
 κατιμερτζής, ο: ζαχαροπλάστης.
 κατιμερτζίδικο, το: ζαχαροπλαστείο.
 κατίνα, η: πλάτη.
 κατιφεδένιος, ο (και κατιφένιος): βε-
 λούδινος.
 κάτσα, η: κυνήγι.
 κατσαρισμός, ο: θόρυβος, κρότος ξύ-
 λων.
 κάτσαρος, ο: γάτος.
 κατσάρω: βλ. κατζάρω.
 κατσιβέλα, η: τσιγκάνα, γύφτισσα.
 κατσιφιδίζω (και κατσιφιντζίω): δραπε-
 τεύω, αφήνω χωρίς να το θέλω να
 μου φύγει κάτι.
 κατσούλα, η: γάτα.
 κάτσουλος, ο: γάτος.
 κατσουλοφαγωμένο, το: χαρκατηρι-
 σμός του φεγγαριού όταν βρίσκεται

σε κάποια ελλειπτική φράση του, κατά λέξη φηγόμενο από γάτα.
κατσουλώνω: σκαρφαλώνω.
κατώγι, το (και κατώι): υπόγειο που χρησιμοποιείται συνήθως για αποθήκη.
κατώφλιο, το: χώρος γύρω από την είσοδο του σπιτιού, είσοδος.
καυκαλήθρα, η: άγριο χόρτο.
καυκή, το: ποτήρι, κρασοποτήριο, καύκαλο, όστρακο (της χελώνας).
καφάσι, το: μονάδα μετρήσεως καρπών.
κάχτα, η: καρδί.
κάψα, η: πυρετός.
καψέρας, ο: καημένος, δύστυχος.
καψόαντρας, ο: καημένος άντρας.
καψούλης, ο: καημένος, δύστυχος.
καψούρα, η: κακόμοιρη, δύστυχη.
κεμέρι, το: δερμάτινη θήκη όπου βάζουν τα χρήματα.
κεντρώνω: τσιμπάω.
κερανομάτερα, τα: ξύλα της στέγης.
κερατόμελο, το: μέλι από χερουπια.
κεσάκι, το: αναδουλειά, ανεργία.
κεσές, ο: μικρό, στρογγυλό, αβαθές πηλίνο δοχείο, όπου πίνουν το γιούρτι, μικρό ημικυλικό δοχείο για οικιακή χρήση.
κεχαγιάς, ο: επιστάτης.
κεχηγύπουλο, το: γιος του κεφαγιά.
κίσκι, το: περίπτερο.
κιστεύω: δειλιάζω.
κισιές, ο: ξυλειαί.
κισδάνι, το: δερμάτινη θήκη.
κισιμέτι, το: βλ. κισιμέτι.
κισμέτι, το: πετρωμένο, μοίρα.
κιγλιμπίδι, το: στολίδι.
κλαβανή, η: καταπακτή.
κλειδοπαταρομένη, η: κλειδωμένη με μεγάλη ασφάλεια, με αμπάρα.
κλειδωτήρια, τα: μεταλλινες πόρτες.
κλείσιμα, το: μάντρα.

κλωνιά, η: κλωστή.
κόβω (το κλαδί): τρέπομαι σε φυγή.
κόβω (το λάσπη): βλ. κόβω (το κλάδι).
δί.
χογιονάρω (και χογιονέρνω): κορμιά δού.
κοκαλιζώ: τρώγω.
κολιά, το: τρόπος, ευκολία.
κολόβιο, το: γυλέκο.
κολοβός, ο: κοντός.
κολοκόβωμαι: πονάω, πονάω στην πλάτη όταν σηκώνω βάρος.
κομμάτι (σε): σε λίγο.
κομπανιά, η: παρέα, συνοδεία.
κομπανιάρω: συνοδεύω.
κομπέ, το: αγιάνη, αγιάθι.
κομπλότο, το: συνομοσία.
κομπώνω: εξαιτάω, απαιτώ.
κονάκι, το: κατοικία, τόπος προσωρινής διαμονής.
κονέω: διανοικτερεύω, διαμένω.
κονίδα, η: αυγή κυρίας της ψείρας, αλλά και του ψύλλου ή και του κοριού.
κοντακιά, η: χτύπημα με το κοντάκι του όπλου.
κονταξής, ο: επιδιορθωτής όπλων, οπλοργός.
κοντοσύλλαβα: κοντολογία.
κοπανιά: αμέσως.
κοπανιζώ: χτυπώ με τον κόπανο, τρώβω, κάνω κάτι σκόνη χτυπώντας το με τον κόπανο στο γουδί.
κόπανος, ο: κομμάτι χοντρού ξύλου με το οποίο χτυπούσαν τα ρούχα όταν τα έπλεναν για να καθαρίσουν καλύτερα.
κοπανούρα, η: κόπανος, γουδοχέρι.
κοπέλι, το (υποκοριστικό κοπελάκι): παραγός, τσιράκι, παιδί.
κοπίδι, το (υποκοριστικό κοπιδάκι): σουγιάς.
κοράκι, το: κόρη.
κόρδα κόρδα κορδιστή: φράση που λέ-

κουράρω: υποβάλλω τον άρρωστο σε θεραπεία, νοσηλεύω, γιστρεύω.
κούρβα, η: παλιογυναικεία, πόρνη.
κουριόζικος, ο: περίεργος, παράξενος.
κούρκα, η: διάνος.
κουρκουνίζω: κτυπάω.
κουρμάς, ο: χορμάς, καρπός της χουρμαδιάς, που έχει μικρό μέγεθος, ξανθό χρώμα και πολύ γλυκιά γεύση.
κούρμπια, η: βλ. κούρβα.
κουρμπώνω: πλανεύω, εξαπατώ.
κουρουκωλέμαι: καταρακιάω, κυλάω.
κουρουπάκι, το: μικρό πήλινο δοχείο.
κουρσεύω: κάνω πειρατική επιδρομή λαφυραγωγία, λεηλατώ.
κουσελεύω: κουτσμπολεύω.
κουσέ, το: ειδικό ξύλινο μαξιλάρι που πάνω του πλέκουν τις δαντέλες.
κουτάλα, η: ωμοπλάτη.
κουτρούλης, ο: καημένος, δυστυχισμένος.
κουτρούλικος, ο: βλ. κουτρούλης.
Κουτσοπάπουζας, ο: μεγάλο πουλί σαν μπεκάτσα.
κουτσολημύτικος, ο: όχι μυτερός.
κουτσουνά, η (υποκοριστικό κουτσουνάκι, το): κουλάκι.
κουτσουνί, το: σκαλάκι.
κουρούνη, το: κοφίνι.
κούφωμα, το: κουφόλα, διαστραμμένη, κακιά γυναικεία.
κόφρα, η: μεγάλο κοφίνι.
κοφροδεμένη, η: ψωροπερήφανη, φτασμένη.
κραμπολόχανο, το: λάχανο, μάπα.
κρεβαταριά, η: αργαλειός, κληματαριά.
κρεβατή, η: βλ. κρεβαταριά.
κρεβατινά, η: βλ. κρεβαταριά.
κρεμάση, η: αλυσίδα.
κρεσάρα, η: κόσκινο.
κρειάς, το: κρεάς.
κρίση, η: δική.

γεται για ασκούς που είναι γεμάτοι μέχρι απάνω, κατά λέξη χορδή τενομένη, κουρδισμένη.
κορδίζω: τεντώνω.
κορνιαχτός, ο: σκόνη.
κορνούλα, η: αντρικό δακτυλίδι.
κορτσιά, η: γκορτσιά, αγριαπιδιά.
κόσμος, ο: τόπος, μέρος.
κοστέρινω: πλησιάζω, πλησιάζω.
κοτάω: τολμώ.
κοτζάκι (και κοτζάμου): επιτακτικό (-άντρας).
κοτάω: βλ. κοτάκι.
κουβέτι, το: δόξαμη.
κουγιάζω: ζαρώνω, συμμαζεύωμαι, εξαπλώνω για να κοιμηθώ.
κούδα, η: μακριά ουρά της γυναικείας φούστας.
κουζουλιάνομαι: τρελαίνομαι, χάνω τα λογικά μου.
κουμτζής: χρυσόχορος.
κουμίζω: πασπαλίζω.
κουλούρω, το: κάλυμμα, κουκούλα.
κουκουρόβουλο, το: φυτό που μοιάζει με τον καρπό της φασκής, κατάλληλο για τροφή ζώων.
κουκουρήσι, το: πετεινός.
κουκουμένος, ο: κρυμμένος, χωμένος.
κουλαχά, η: περιδέραιο.
κουλαντζίζω: μεταχειρίζομαι.
κουλούκι, το: κουτάβι, σκυλάκι.
κουλούρι, το: χερούλι, κρίκος.
κουμαδερζίζω: διακτάζω, ορίζω.
κουμανταριά, η: κρασί από μάυρα σταφύλια.
κουμάσι, το: κοτέτσι, ορνιθώνας.
κουμπανιάρω: βλ. κομπανιάρω.
κουμιστή, η: πολυθρόνα.
κουντουβερνάρης, ο: γεωργός που καλλιεργεί νοικιασμένα χωράφια.
κουντούρα, η: παντόφλα.
κουντούρης, ο: αυτός που έχει κοντή ουρά.

με κλειστό το στόμα, μίλημα με τη μύτη
 μουντάρω: οριμάω.
 μουρδάρικα, τα: βρόμικη συμπεριφορά, ερωτικές δραστηριότητες.
 μουρέλο, το: κοιμάτι, λωρίδα.
 μουρχούτι, το: πήλινο πιάτο.
 μουσάντρα, η: μεγάλη εντοιχισμένη ντουλάπα.
 μουσαφίρης, ο: ξένος, φιλοξενούμενος.
 μουσκαταρίζω: τουφεκίζω, εκτελώ.
 μουστερίς, ο: πελάτης.
 μουτάφης, ο: υφαντής.
 μουτάφικα, το: εργαστήριο του μουτάφη.
 μουτζιά, η: στάχτη.
 μπαγιονέτα, η: ξιφολόχη.
 μπάζινος, ο: άχρηστος, μη χρησιμοποιούμενος.
 μπακαλομάι: άντε να δούμε.
 μπακίρα, η: χάλκινο νόμισμα.
 μπακιρένιος, ο: χάλκινος.
 μπακίρι, το: χάλκος.
 μάμπω, η: βλάβα.
 μπάντα, η: μεριά.
 μπαντιέρα, η: σημαία.
 μπαξέβάνης, ο (και μπαξεβάνος): κηπουρός.
 μπαξίσσι, το: φιλοδώρημα.
 μπάρε μου: τουλάχιστον.
 μπαρέτα, η: σκούφια.
 μπαριάμι, το: γιορτή των μουσουλμάνων.
 μπαφυλάκι, το: λαμαρινίτσα, μικρό σίδερο.
 μπαχλάς, ο: τιμή, αξία.
 μπάχο, το: καταβαλλόμενος φόρος.
 μπαχτσβεβάνης, ο: βλ. μπαξεβάνης.
 μπαγεγιτζώ (και μπαγετζίω): ορέγομαι, αρέσω, προτιμώ.
 μπέης, ο: άρχοντας.
 μπέκος, ο: κοντός, ανόητος.
 μπελεζίκι, το: βραχιόλι.

νάσκει: ναι.
 νάκαφα, τα: δυνάμεις, αντοχή.
 νάμι, το: φήμη.
 νάπος, ο: ξύλινο βαθύ πηγάδι.
 νεμπέτσι, το: επιτραπέζιο τραγούδι με-τά από τον γάμο ή το γλέντι.
 νένος, ο: παππούς, γέρος.
 νενέ, η: γαριά, γριά.
 νεώνω: γίνωμαι νέος, ξανανιώνω.
 νιάνιαδα, τα: κοιματάκια.
 νιαραποθαμένος, ο: φρεσκοπεθαμμένος.
 νιαρόνμψη, η: νεόνυμφη.
 νιφτομαντίλα, η: προσόψι, πετσέτα.
 νιώνω: ξυπνώ κάποιον.
 νοβιτά, η: είδηση, νέο.
 νοντάς, ο: βλ. οντάς.
 νορά, η: ουρά.
 νουνίζω: σκέπτομαι.
 νταγιαντός: υπομένο, υποφέρω.
 νταλαβέρι, το: δουσολιγιά.
 ντάμι, το: στέγη, στάβλος.
 νταμπάνι, το: πάτωμα.
 νταμπιάς, ο: αποπληξία.
 νταρμπούνα, η: νταραμπούνα, μουσικό όργανο.
 ντάτα, η: νταντά, κυβερνάντα.
 ντελής, ο: τρελός, δυνατός.
 ντεντόρος, ο: γατσρός.
 ντερβίσης, ο: βλ. δερβίσης.
 ντερμπιές, ο: ευγενικός, πειθαρχικός.
 ντεσένιο, το: σχέδιο.
 ντζαντάρμης, ο: στρατιώτης, χωροφύλακας.
 ντιβάνι, το: συμβούλιο.
 ντόρος, ο: θόρυβος, κρότος.
 ντουγούνι, το: γάμος.
 ντούνα (το παίρνω): κοιμάμαι, πλάγίζω.
 ντουλγέρης, ο: ξυλοργός.
 ντουμάνι, το: καπνός.

ντούμπλα, η: χρυσό φλουρί.
 ντουναμάς, ο: φωταψία.
 ντουνιάς, ο: κόσμος.
 ντραχάττης, ο: βλ. δραχάττης.
 ντραντοράνιος, ο: χρουσαφένιος.
 ντριτζάρω: υψώνω, σηκώνω.
 νυχού πριχού: με κάθε λεπτομέρεια.
 Ξ
 ξάγι, το (και ξάι): αμοιβή του μιλωνά σε ίδιος για το άλεσμα του σιταριού, τα άλεστικά, μέτρο χωρητικότητας γεωργικών καρπών.
 ξαγιαντός: φαίνομαι, προβάλλω.
 ξανοίγω: κοιτάζω, παρατηρώ.
 ξανταίνω: βλ. αξανταίνω.
 ξαντζίω: φαίνομαι, προβάλλω.
 ξαπόστα: επέτρεδες.
 ξαφνίζομαι: τρομάζω.
 ξεκαμπίζω: διώχνω μακριά, απομακρύνω.
 ξεκολώνω: φαίνεται η κοιλιά μου όταν είμαι έγκυος.
 ξελιγώνω: ξελιγοθυμώ, συνφέρω.
 ξελντζίω: βόσκομαι ελλιπής, λιγοστεύω.
 ξεμολίζω: ξελογιάζω.
 ξενολαναρίζω: ξιάνω μαλλιά με το λάδι για λογαριασμό άλλου.
 ξενολογιά, η: μετανάστες, ξένοι.
 ξενομελεκίζω: συλλέγω μέλι για λογαριασμό άλλου.
 ξερολιθιά, η: τοίχος από πέτρες μόνο χωρίς λάσπη.
 ξεσάζομαι: ετοιμάζομαι, ντύνομαι.
 ξεσκατερίζομαι: ξεσκάνω, διασκαεδίζω.
 ξεσκολίζω: τελειώνω το σχολείο.
 ξεσκασιτζώ: βοήθω κάποιον να συνέλθει από ζαλάδα ή λιποθυμία.
 ξεσπαργώνω: οι πρησμένοι από το πολύ γάλα μαστοί μου επαυεργονται στη φυσιολογική τους μορφή.

ξεστασιμένος, ο: έκπληκτος, τρομαγμένος.
 ξεστιέμαι: ζυπνός, εκπλήσσομαι, τινάζομαι.

ξεστός: ζυπνός, θυμαλάζω, απορώ.
 ξεστραφατή, η: σκαμπίλι, σφαλιάρα.
 ξετραχλισμένος, ο: κουρελιάρης, γυμνός.
 ξεχνάω: ξεσάω.
 ξεημερισμένος, ο: λερωμένος.
 ξιλντίζω: βλ. ξελντίζω.
 ξιπαζόμαι: τρομάζω, εκπλήσσομαι, αλαζονεύομαι.

ξιπαζώω: τρομάζω, απορώ, τα χάνω.
 ξομπλασστή, η: κεντημένη.
 ξυλάζω: τα χάνω, αναστατώνομαι.
 ξυλόγατα, η: ξύλινη γάτα, ποντικογάδα.
 ξυλοστομάζω: φοβάμαι πολύ από τον φόβο το στόμα μου γίνεται σαν ξύλο.
 ξυλώνω: γίνομαι σαν ξύλο.
 ξωμενιάρης, ο: αυτός που ξεμένει, που δεν έχει πού να πάει και περνάει τη νύχτα του έξω από σπίτι.
 ξωτερωκό: το ξωθικό.

Ο

ολόαρχη: αμέσως, κατευθείαν.
 ολότης, η: πλήθος.
 ολόφονος, ο: κατακόκκινος.
 όμυσημα, το: όρνος.
 ομπλή, η: πατημασιά ζώου.
 ομώνω: βλ. αμώνω.
 ονάς, ο (υποκοριστικό ονταδάκι, το): δωματίο υποδοχής.
 όποντα: όποτε, όταν.
 οργιά, η: ουρά.
 ορμάνι, το: δάσος.
 ορμηνεύω: βλ. αρμηνεύω.
 ορμήνια, η: συμβουλή.
 ορτούκης, ο: σύντροφος, φίλος.

ουρανιά, η: θολωτή οροφή.
 όχτος, ο: ύψωμα, λόφος.

Π

πάγκια, η: θησαυροφυλάκιο, ταμείο.
 παδέλλα, η: πήλινο τσουκάλι.
 παθιασμένος, ο: άφρωστος.
 πάθος, το: αρώστια.
 παιδογονιζώ: αποκοτώ παιδιά κι εγγύονια.

παιχνίδι, το: βιολί.
 παλαμίζω: αλείφω με πίσσα.
 παλαιαφεύομαι: ενθουσιώνομαι.
 πάντα, η: βλ. μπάντα.
 παντέχω: βλ. απαντέχω.
 πάντηξε: βλ. απαντάω.
 παντιέρα, η: βλ. μπαντιέρα.
 πανωγόμι, το: παραπανίσιο βάρος.
 παξίσι, το: βλ. μπαξίσι.
 παπαδιάκος, ο: το πουλί τσιτσιλιάνος.
 παρχιλεπίζω: παραμυνεύω, καρδωκό.

παράμορφος, ο: πανέμορφος.
 παραμπουντάλος, ο: ηλίθιος, ανόητος.
 παραμωρίζω: φέρομαι σαν χαζός, ξεμωραίνομαι.

παρραφωτιά, η: πυρωμένα κάρβουνα που έχουμε πάρει από φωτιά που καίει και τα βάζουμε σε μεταλλικό σκεύος, λεκάνη ή δοχείο για να ζεσταινόμαστε, μαγκάλι.
 παραχούτη, η: τζάκι, καντοδόχος.
 παράωρα: αργά.

παρραωρίτης, ο: νυχτόβιος, ξενύχτης.
 παρραλόζω: μιλάω, μιλάω με επιδειλότητα.

παρτίδο, το: καράβι.
 παρτιουλάρω: μεροληπτώ, υποστηρίζω.
 παρτσός, ο: κομμάτι.
 παρώρας: βλ. παράωρα.

παστρεύω: καθαρίζω, πλένω.
 παστρινός, ο: καθαρός.
 παστρουίλης, ο: καθαρός.
 παστατούκα, η: χοντρό αντρικό πανωφόρι.

πάτσο, το: κεντρικό δοκάρι του ταβανιού ή του πατώματος.

πάτσημα, το: βήμα.

παταίρω: υποφέρω, πάσχω.

πάτρα, η: θεία.

παχτσίσι, το: βλ. μπαξίσι.

πεζαχτάς, ο: συρτάρι όπου βάζουν τα χρήματα.

πεζουνάρα, η: δερμάτινη σακούλα που την έδεναν ή την φύλαγαν στο ζωνάρι.

πελεκούδα, η (και πελεκούδι, το): κομμύδα, ξύλου, σχίζα.

πελερίνι, το: βλ. μπελερίνα.

περεσίνα, η: τσέπη.

περεχώ: περιχύνω, καταβροέχω.

περιδέρνω: τριφυρίζω.

περνές, ο: βλ. μπερνές.

περόνι, το: μεγάλο καρφί που χρησιμοποιεί για να κρεμούν στους τοίχους διάφορα πράγματα.

πεσέσι, το: δόρο.

πεταλίδα, η: όστρακο θαλασσινό.

πέτος, ο: πετεινός.

πέυκι, το: μικρό χαλί.

πέφτω: κοιμάμαι.

πηλάλι: τρέχω.

πηρέτι, το: φροντίδα, εξυτηρέτηση.

πιάτσα, η: πλατεία.

πιλατεύω: τυραννώ, πιέζω.

πιμπήκα, η: ράμφος.

πινακι, το: πιάτο, μέτρο χωρητικότητας.

πιπίνι, το: περιστεράκι, πιτσούνι.

πιστινός, ο: βοσκάς.

πιστικούλο, το: γιος του πιστικού.

πίστομα: μπρούμυτα.

πιταράκι, το: μικρή πίτα.

πιταυτού: βλ. επιταυτού.
 πιτσίλι, το: δαντέλα.

πιτώνω: κάνω πίτα, λιώνω.

πλοκαμός, ο: πλεξίδα.

πλουμί, το (και πλουμίδι): στόλισημα, κόσμημα, κέντημα.

πλουμίζω: στολίζω, κεντάω.

ποδένομαι: φορώ τα παπούτσι μου.

ποδόσταμο, το: όρθιο ξύλο της πλώρης ή της πρόμυνης όπου τοποθετείται το τιμόνι.

πολακάκι, το: γυναικείο ρούχο που κούμπώνει στο στήθος.

πονίδι, το: σπιρί, φλεγμονή.

πόρεψη, η: αποχωρητήριο, περιτούρησι, ευμάφεια.

πορίζω: πορεύομαι.

ποστέρνω: καρδονικό, παραφυλάγω, ενδρεύω.

πούλα, η: κότα.

πούλουδο, το: λουλούδι.

πούρνό, το: τρούι.

πούρσα, η: τσάντα.

πριόβολω: πυροδοτώ τον περιβόλο.

προβρατώ: περπατώ.

προιάνω: προφταίνω.

προμαζώνω: μαζεύω, συμμαζεύω.

προπαίρνω: αποπαίρνω, κοροιδεύω, προαπαντώ, συναντώ.

προστηλώνομαι: στηλώνομαι να υποδέχτώ κάποιον, υποκλινόμαι, υποδέχομαι με σεβασμό.

προστακτώ: βγαίνω να προσταγήσω.

προτοκαλιά, η: πορτοκαλιά.

προφωμεμένη, η: ειδοποιημένη από πιν.

πυανάδα, η: κόσκινο.

πυρόνομαι: ζεσταίνομαι.

πυροσιά, η: τριγωνικός ή κυλινδρικός μάλλινος τρίποδας που υποβάσταζει τη χύτρα πάνω απ' τη φωτιά.

πυρόνι: βλ. πουρόνι.

P

- ραΐζομαι: φοβάμαι, διατάζω.
 ρακομάζανο, το: μεγάλο καζάνι με τα
 εξαετήματά του για την απόσταξη
 του ρακινιού.
 ραμάζανι, το: μουσουλμανική γιορτή.
 ράτσι, το: σύμπλοση, συντυχία, ευκο-
 λία.
 ραχάτι, το: ανάπαυση, ησυχία.
 ρεβερέντσα, η: υπόκλιση, χαίρετούρα.
 ρεγαναρουμενός, ο: θυμωμένος πολύ.
 ρείσης, ο: πρόεδρος, αρχηγός, καπετά-
 νιος.
 ρεμέντιο, το: φάρμακο.
 ρεμπελειώ: αλητεύω, τειμπελιάζω.
 ρεπεκλιάρης, ο: ρακένδυτος, ζήτορας.
 ρετζάς, ο: παρακλήστη.
 ρήγας, ο: βασιλιάς.
 ρήρησσα, η: βασιλισσα.
 ρηγόπουλο, το: νεκρός γιος βασιλιά,
 βασιλόπουλο.
 ρήμα, το: λόγος, παροιμία.
 ριάλι, το: κυπριακό νόμισμα.
 ριβέρα, η: αμμουδιά, παραλία.
 ριγάλο, το: δώρο, φιλοδώρημα.
 ριζαύτι, το: κρόταφος.
 ριζές, ο: στροφέας πόρτας ή παραθύ-
 ρου, μεντεσές.
 ριζέρνο: κινδυνεύω, διακινδυνεύω.
 ρόβι, το: αρσενός.
 ροβόλο: κατρακυλώ, τρέχω.
 ροδόσταμα, το: τριανταφυλλάνερο.
 ρόσκα, η: ραβδί στην άκρη του οποίου
 στερεώνεται τουλούπα μαλλιού ή
 βαμβάκιου που προροίζεται για
 γλέσιμο.
 ροκιάζω: γνέθω, μαλλί.
 ροκοπέτσι, το: στενή πέτσινη λουρίδα
 της ρόσκα, που πάνω της δένουν τα
 μαλλιά, μεταφορικά αδύνατος.
 ρόντσα, η: περίπλοκος.
 ρουβέλι, το: κουρέλι.
 ρομάνι, το (υποκοριστικό ρομανέλι):
 δάσος.
 ρομπιές, ο (και ρομπιές): είδος νομί-
 σματος.
 ρουσιάνι, το: γυναικεία μπλούζα.
 ροχάζω: ροχαλίζω.

Σ

- σακμοιριά, το: ταξίφι.
 σαλατζώ: κατευθύνομαι με φωνές κοπάδι
 ζώων.
 σαλεύω: κινούμαι, μετακινούμαι, προ-
 χωρώ.
 σαλιέρα, η: αλατιέρα.
 σαμτάνι, το: κηροπήγιο.
 σαράκι, το (και σαράι): παλάτι.
 σαράφης, ο: αργυρομισθός.
 σαρίδι, το: σκουπίδι.
 σαρτέρνο: σαλ-τέρνο, σαλ-τάρνο, πηγά-
 νω γρήγορα, μεταφέρω γρήγορα.
 σάρτια, τα: απαιτούμενα, καλά.
 σαρωνειά, η: σκούπα.
 σαρώνω: σκουπίζω.
 σασένω: απορώ, θαυμάζω.
 σασινάρισμα, το: τυραννία, πίεση.
 σασινέρνω: τυραννώ, πιέζω.
 σασιρεμένος, ο: σαστισιμένος, έγκλη-
 πτος.
 σασιρνίζω: σαστιζώ.
 σαχάνι, το: τηγάνι.
 σβιά, η: ροδίνα, μικρή ανέμη.
 σβηστός, ο: άφωνος.
 σβουντούρω: πετώ έξω, εκδιώχνω.
 σγύφωνα, η: λάκκος.
 σεβντάς, ο: σγάπη, ερωτικός καημός.
 σεργόντο: δεύτερη φωνή σε διφωνία ή
 τετραφωνία.
 σείζης, ο: ιπποκόμος.

- σελαμέτι, το: σωτηρία.
 σελάχι, το: δερμάτινη ζώνη με θήκες
 για μαχίρια ή πιστόλια.
 σελήνιο, το: σεληνιασμός.
 σένια, τα: αισθήσεις, όλα έτοιμα (επιφ-
 ρηματικώς).
 σέντε, το: ανώγι, πρώτος όροφος.
 σεντεφένιος, ο: από σεντέφι, μαριναρι-
 τάφι.
 σεντέφι, το: μαριναριτάφι.
 σεντζανές, ο: μικρό χαλί.
 σεράγι, το (και σεραί): βλ. σαράγι.
 σερβέτα, η: πετσέτα.
 σεργιάνι, το: περίπατος.
 σεργιανίζω (και σεριανίζω): περιπα-
 τώ, περιδιαβάζω, σουλατσάφω, πα-
 ρακολοθώ την κίνηση.
 σερμπέτι, το: σφόπι, χουσάφι.
 σερσέμης, ο: ανήγρος, χαζός.
 σερσεμιάζω: ανοητάνιο, χαζούλω.
 σεφέρι, το: πόλεμος, εκστρατεία.
 σιάδι, το: βλ. ισιάδι.
 σιγουντάρω: βολβώ, συνειπικουρώ.
 σιαρθύζομαι: στεναχωριέμαι, μελαγ-
 χολώ.
 σιατάρ: άι (πήγαυε) στο διάβηλο.
 σιματζής, ο: κουλκοράς.
 σιμίτι, το: κουλκούφι.
 σινί, το: ταβί.
 σινιάρω: ετοιμάζω, πακτοποιώ.
 σινιερίζομαι: ετοιμάζομαι.
 σίντας: όταν, ενώ.
 σιργιάνι, το: βλ. σεργιάνι.
 σιργιανίζω: βλ. σεργιανίζω.
 σιρισνώ: βλ. σεργιανίζω.
 σιργουνεύω: εξορίζω.
 σιργούνι, το: εξορία.
 σιτζαντές, ο (και σιτζατές): βλ. σεντζα-
 ντές.
 σιτζαπιά, η: γαρέζα.
 σιτζέτσ, ο: βλ. σεντζαντές.
 σιχτυρνίζω: διακόστέλινο.
 σκαβαλώνω: σκαφαλώνω.
 σκαρτσούνι, το: κάλτσα.
 σκαμάκι, το: βαμβάκι αραυωμένο.
 σκαμπάβια, η: μεγάλη βάρκα.
 σκανιάζω: στεναχωριέμαι, σκάω απ' τη στεναχώρια μου.
 σκέντεμα, το: τυραννία, βασιάνισμα.
 σκέπαστη, η: σκεπή.
 σκήμα, το: υπόκλιση.
 σκιάζομαι: φοβάμαι, τρομάζω.
 σκίνος, ο: μαστιχιά, μαστιχόδεντρο.
 σκιπίζης, ο: μπαλωμάτης.
 σκληνιζομαι: σεκληνιζομαι, στεναχω-
 ριέμαι.
 σκληοπάφω: σκάζω απ' το κακό μου,
 ανοίγομαι, σπάω.
 σκλόνη, η: γιορτή, αργία.
 σκοτίζομαι: ζαλιζομαι, λιποθυμώ.
 σκουνρούνος, ο: πέτρα.
 σκούτρο, το: σκουπίδι.
 σκούριμο, το: σκάχη.
 σκουταφένιος, ο: από σκουτί, πάννος-
 σκουτέλα, η: σουπιέρα, πιατέλα μεγά-
 λη και βαθιά.
 σκουτί, το: ρούχο, φόρεμα.
 σκρόφα, η: γουρουνά.
 σμάρτος, ο: γυάλινο επίχρισμα σκευών,
 κομψοτεχνημάτων και κοσμημά-
 των.
 σμπαράφω: σκάζω απ' το κακό μου ή
 απ' τη στεναχώρια μου.
 σόνη, το: είδος, γένος.
 σολνιάδος, ο: στρατιώτης.
 Σολομωνική, η: μαγεία, αλχημεία,
 απόκρυφα βιβλία που αποδίδονται
 στον βασιλιά Σολομώντα.
 σουαφές, ο: χόροσπεριδά.
 σούγλα, η (και σούγγλα - σουγλί, το):
 σούβλα.
 σουκιουρ: ευτυχώς.
 σουμπάτσι, το: συμπόσιο, τιμωπόσιο.
 σουραυλάκι, το: φλοσέφα.
 σουρομαδιάζω: μαδάω, βγάζω τις τρί-
 χες.

σουρτούκις, ο (και σουρτούκι, το): αλή-
 τής.
 σουσούμι, το: χαρακτηριστικό σημάδι,
 χαρακτηριστική λεπτομέρεια στο
 πρόσωπο, το σώμα, τις κινήσεις ή
 τους τρόπους.
 σουσουμάζω: αναγνωρίζω κάποιον
 από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά
 του.
 σουφρίρω: ανέχομαι.
 σοφάς, ο: αναπαές.
 σοφράς, ο: χαμηλό στρογγυλό τραπέζι.
 σπαράνιο, το: οικονομία.
 σπάργανο, το: κομμάτι υφάσματος με
 το οποίο τύλιγαν παλαιότερα τα
 βρέφη, φασκιά.
 σπαργάνο: σφύζω, βράζει το αίμα
 μου, οι μαστοί μου πρήζονται από
 το πολύ γάλα.
 Σπαρτής, ο: Νοέμβριος.
 σπασμένος, ο: φοβιτσιάρης, άτομος.
 σπετσαρία, η: φαρμακείο.
 σπετσιόρης, ο: φαρμακοποιός.
 σπίρτο, το: οινόπνευμα.
 σπολλάτη (και σπολλάτια): ευχαριστώ,
 μπράβο.
 σπουδαστικός, ο: βιαστικός.
 σπιουνάροι: προδόνιο, κατσίδιο.
 στάδι, το: εξάφτημα μύλου.
 στάμι, το: σακί, τσάβας.
 σταλίζω: οδηγώ τα ζώα στη σιιά, ξε-
 κομμάζομαι κάτω από σιιά.
 σταμνοστάτης, ο: ξύλινη θήκη για στά-
 μνες.
 στανικά: με το ζύρι.
 Σπαυρός, ο: Σεπτεμβριος.
 σταχτοπούλα, η: καλαμποκόσιο ψωμί.
 στελί, το: χερούλι, λαβή.
 στελιάρει, το: ξύλινο ραβδί, ρόπαλο.
 στέρνω: στελνώ.
 στεπέ, η (υπακοριστικό στετούλα): για-
 γιά.
 στιβάλι, το: μπότα.

ταβολίνο, το: τραπέζακι.
 ταγή, η: τροφή ζώων.
 τάνι, το: μερίδιο, κομμάτι.
 τακίμι, το: σερβίτιο.
 τάλια, η: μονάδα επιτυχίας ή κέρδους
 σε παιδικά παιχνίδια.
 ταμαχιάρης, ο: αχρσταγος, άπληστος.
 ταμπουράς, ο: έγχροδο λαϊκό όργανο.
 τάντουλα προς τάντουλα: φράση που λέ-
 γεται για ασκούς που δεν είναι γεμά-
 ται ίσα μ' επάνω κι έτσι, όταν περ-
 πατάει αυτός που τους κουβαλάει,
 το περιεγόμενο τους κυματίζεται.
 τανύω: τεντώνω.
 ταραγμός, ο (και ταραμός): ταραχή,
 αναταραχή, φασαρία.
 ταριάς, ο: ανοιχτωσιά, αλόνα.
 ταυραντίζω: θεραπεύω, γιατρέψω.
 ταχιά: πρωί.
 ταχί, το: πρωί.
 ταχινή, η: πρωί.
 ταχύτερη, η: πρωί.
 ταχύτερο: πρωί.
 τεζάίρνω: τεντώνομαι.
 τελώνιο, το: στο γειό, διαιμονικό.
 τεμπίλι, το: σύσταση, διαταγή.
 τέμπο, το: χρόνος, καιρός, ώρα.
 τεναρισμένος, ο: τεντωμένος.
 τεπτίλι (και τεπτίλι): μεταμφιεσμένος,
 τερσέκι, το: γωνία δρόμου.
 τέστα, η: πρήλινο τσουνάκι.
 τεταρτάζω: κόβω σε τέσσερα κομμά-
 τια.
 τζανεριά, η: κορομηλιά.
 τζάνουμ: μάτια μου, καρδούλα μου.
 τζάρφι, το: μικρό φλιτζάνι.
 τζατί, το: στέγη.
 τζαχίζω: πυροδοτώ τον πριόβολο,
 χτυπώ το τσακμάκι ν' ανάψει.
 τζεβαίρια, τα (και τζεβαίρια): χρυσα-
 φιά.
 τζεβρές, ο (και τσεβρές): κεντητό τσε-
 μπερί.

τζελάτης, ο: δήμιος.
 τζελέγκι, το: στολίδι.
 τζιβιάρτζίδικο, το: χρυσοχοείο.
 τζιγέφι, το (και τζιέρι): σικώτι.
 τζοάπι, η: απάντηση.
 τζοβαροικά, τα: βλ. τζεβαίρια.
 τζόγια, η: χράα, χράμα οφθαλμών.
 τζουρώνω: καίω.
 τζουρί, το: χρυσό νήμα για κέντημα.
 τζοβράς, ο: τορβάς, ταγάρι.
 τσίραφαι: μήπως.
 τήμου: μάλις, όταν.
 τσπούζα, η (και τοπούζι, το): ρόπαλο,
 μαγκούρα.
 τορσόνι, το: δαγέλα, εργέχειρο.
 τουλούμι, το: ασκί.
 τουμπάνι, το: κόσκινο.
 τουρβαδάκι, το: μικρός τορβάς.
 τράκο, το: επίθεση, σύγκρουση.
 τράμπια, η: ανταλλαγή.
 τραντανιούμαι: κουνιέμαι.
 τραπάρω: κερνώ.
 τραχηλιά, η: κεντητό άνοιγμα του που-
 καμίσου.
 τρεμενάροι: καθυστερώ, αργοπορώ.
 τριβιλάκι, το: μικρό αργάθι.
 τριβιλιζώ: τρυπάω.
 τριβόλος, ο: αγκαθιωτό ζιζάνιο.
 τριβελίζω: τρυπάω.
 τρικαντό, το: καπέλο τρίκωχο.
 τριγιά, η: σκονί τρίγυνο και αρκετά
 χοντρό.
 τροβιάς, ο (και τροβιάς - υποκοριστικό
 τροβιαδάκι, το): βλ. τοβράς.
 τρουτοκαράκι, το: τρουτοκάριδο, με-
 λισσοφάγος.
 τροχάδι, το: πέδιλο.
 τσαήρα, η: κλειστόρο πόρτας σε σχήμα
 τόςου.
 τσαίρι, το: λιβάδι.
 τσακίμκος, ο: γαλανός.
 τσακουμάκι, το: τσακμάκι.
 τσακωμένος, ο: σπασμένος.

- τοάμι, το: πεύκο.
 τσανάκι, το: πήλινο πιάτο, γαβιάθα.
 τσανουρίζω: φωνάζω.
 τσαπάνω: σπρόγγυο.
 τσαρδάκι, το: καλύβα από κλαδιά δέντρων, παράγκια, περάπτηγμα.
 τσάρκι φελέκι: ρόδα - μοίρα (τσάρκι: ρόδα, κύκλος - φελέκι: μοίρα, ουράνια τύχη).
 τσαρπαλάς, ο: κυρμελιάφτης.
 τσατάλα, η: διχλωρότο ραβδί.
 τσατίρι, το: τέντα, σκηνή.
 τσάτσαλο, το: κουνέλι, παλιόρουχο.
 τσαχτίζω: βλ. τζαχτίζω.
 τσελεμπής, ο: άρχοντας, ευγενής, αφεντικό.
 τσελεμπόπουλο, το: γιος του τσελεμπή-τσικάνω: κάποιος κάποι που αναδίδει τσί-κνα.
 τσιλιγοροδοί: πέφδομαι μπροστά σε άλλους, φέρομαι με αναίδεια.
 τσιμπίδα, η: αγράβη.
 τσιουκανίζω: κτυπώ, γρατζουνώ.
 τσιούπτρα, η (και τσιούτρα): κόρη.
 τσιουρασμένος, ο: αγέλαστος, μουτρωμένος.
 τσιρίπι, το: ακόντιο.
 τσιρώνω: τσουροφυλίζω.
 τσίτσος, ο: γυμνός.
 τσιτωμένος, ο: τεντωμένος, τζετσιρισμένος.
 τσόλι, το: κουνέλι, τσίχινο ή μάλλινο επικάλυμμα ζώου.
 τσοπανίκα, η: μαγκούρα.
 τσότρα, η: φλασκί.
 τσουνί, το: ουρά.
 τσουνό: κλωτσάω.
 τσουπανάκια, τα: παλαμάκια, χειροκροτήματα.
 τσουφβάς, ο: σούπα.
 τσουφναρίζω: κυλάω με ορμή, ρέω ορμητικά.
 τσουτσουμίδα, η: αγριόχορτο.

- φιλιά, η: δώρο.
 φιλιτίσι, το: βλ. φιλιδίσι.
 φιώρα, η: λουλούδι, άθλος.
 φιούμπια, η: αγράφα.
 φιοφριένιος, ο: πορσελάνινος.
 φισί, το: πάτος.
 φόβηστρο, το: φόβητρο.
 φοβού, η: φουφού, τζάκι.
 φολυδί, το (και φολυδάκι): λέπι.
 φορτωτήρα: ξύλο που υποβασσάει το ένα φόρτωμα για να φορτωθεί κι άλλο.
 φόρυκα, η: οργή, θυμός.
 φουσάκτο, το: στρατός.
 φουτουράω: πετάω, φτερουγίζω.
 φουτρώ: πετάω κάμνοντας θόρυβο με τα φτερά.
 φουφού, η: μεταλλικό ή πήλινο φορητό σκεύος, ανοιχτό επάνω, όπου ανάβεται φωτιά για το μαγείρεμα του φαγητού ή για θέρμανση.
 φραπιά, η: είδος εσπεριδοειδούς δέντρου.
 φρατεστέρνω: κοπανάω, χτυπάω.
 φροκαλιά, η: σκούπα.
 φρόκαλο, το: σκουπίδι.
 φροκαλώ: σκουπίζω.
 φρόσωμα, το: περιπέλιγμα.
 φρύγανο, το: ξερό κλαδάκι.
 φτυνάδα, η: μικρή πέτρα.
 φύνιο, το: φύνι.
 φυλλάδα, η: ροδοδάφνη.
 φυλλάρι, το: πεπτούσι, παντόφλα.
 φυράζω: φουράνω, λιγοστεύω σε βάρος και όγκο.
 φουσάκι, το: φοιτάκι.
 φούσι, το: φως.

X

- χαβέσι, το: εφοντικό πάθος.
 χαβούλα, η: λίμνη, στέφρα.

- χαγιάτι, το: υπόστεγος διάδρομος, εξώστης.
 χαζινές, ο: ταμείο, θησαυροφυλάκιο.
 χαζίτρεμα, το: ετοιμασία.
 χαζίτρενω: ετοιμάζω.
 χαζίτσι: έτοιμος.
 χαζίτρικος, ο: έτοιμος.
 χαλάω: σκοτώνω.
 χαλειώ: γυρεύω, ζητώ.
 χαλινάς, ο: χάλκινος κείκος, χερουλί.
 χαλιναίος, ο: σιδεράς.
 χαμάμι, το: τουρκικό λουτρό.
 χαμαλάκαης, ο (και χαμαλάκι, το): αγλιόφóρος.
 χαμοκέλλα, η: παλιόστυπο.
 χανηκολόι, το: μεγάλο κοφίνι.
 χανητζής, ο: ξενοδόχος, πανδοχές.
 χάνω: σκοτώνω.
 χαρά, η: γάμος.
 χαραμίδα, η (και χαρασμίδα): χαραμίδα.
 χαρσάνι, το: χύτρα, μεγάλο καζάνι.
 χαράφι, το: μεγάλος τσίχινος σάκος.
 χαράτσι, το: κερκαλιός φόρος.
 χαρατσωμένος, ο: φορολογημένος.
 χάρβαλος, ο: ξεχρηβαλωμένος.
 χαρτσωσιά, η (δεν πιάνω): δεν αξίζει τίποτα, δεν μπορώ να συγκριθώ.
 χασιπάνω: παίρνω με δόλο, εξάπατώ κάποιον να μου δώσει κάτι.
 χαταρώνω: ορμάω.
 χατζάρι, το: μαχαίρη και πλάσι μαχαίρι, με ελαφρά κυρτωμένη ράχη.
 χατζήλι, το: προσκύνημα στους Αγίους τόπους.
 χαχλά, η: δαγκάνα.
 χαχλάι, το: περιδέραιο.
 χαχόλικος, ο: άχαρος, χοντροκομμένος.
 χάψη, η: φυλακή.
 χαψώνω: φυλακίζω.
 χεζιμπές, ο: δισάκι.
 χεζοστιπιάς, ο: κυτός που δεν βγαίνει απ' το στόμα του.

- χειρέλι, το: χεράκι.
 κερφόλο, το: χεριά, φουχτιά.
 κηρευάμενος, ο: χήρος.
 κημπεδάκι, το: διαίτη.
 κηλοσπλούμιστος, ο: κηλοσπολισμένος.
 κηούτη, η: χείτη.
 κηός, ο: κηιαρός.
 κήβολη, η: ζεστή στάχτη, στάχτη.
 κηλομνηζώ: θυμάνω, οργίζομαι.
 κητζερές, ο: σурτάρι ταμείου.
 κηγιτάζω: φωνάζω.
 κηζούρι, το: ανάκαυση, ατόλαιστη, ευμάρεια, άνεστη.
 κηουλάρα, η: κουτάλα.
 κηουλαριά, η: κουταλιά
 κηουλίτρι, το: κουτάλι.

- κηουμικαρέοι, οι: υπηρέτες, δουλευτές.
 κηολίδα, η (υποκοριστικό κηολιδάκι, το): πέτρα, βότσαλο.
 κηρέα, η: αφοδευτήριο, απόπατος.
 κηρέμι, το: βελιτέζα, φλοιάη.
 κηουσιός, ο: κηουσοχός.
 κητυπητούρι, το: ρόπτηρα.
 κηόνομαι: κηρύβομαι.
 κηωρατεύω: μιλάω, συνομιλώ.

Ψ

- ψηχάζω: ψάχνω.
 ψίκι, το: γαλήμια πομπή.
 ψυχρήμενος, ο: ξεψυχισμένος, κηουραμένος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΩΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

1: Ευλάμπιος	31: Ρίο
2: Τσατράκης	32: Ρίο
3: Β.Χ.Γ.	33: Πεταλά (1880)
4: Βελισσάριος	34: Πεταλά (1880)
5: Πολίτης (1870)	35: Πεταλά (1881)
6: Πολίτης (1870)	36: Πεταλά (1883)
7: Τσατράκης	37: Πεταλά (1883)
8: Πολίτης (1870)	38: Ζωγραφάκης (1883)
9: Λάμπρος	39: Καμπούρογλου Μαριάνα
10: Μέγας (1967)	40: Καμπούρογλου Μαριάνα
11: Κρίστης (1874)	41: Καμπούρογλου Μαριάνα
12: Κρίστης (1874)	42: Καμπούρογλου Μαριάνα
13: Κρίστης (1874)	43: Καμπούρογλου Μαριάνα
14: Κρίστης (1874)	44: Καμπούρογλου Μαριάνα
15: Κρίστης (1874)	45: Καμπούρογλου Μαριάνα
16: Κρίστης (1874)	46: Καμπούρογλου Μαριάνα
17: Ρίο	47: Β(α)λαβάνης
18: Ρίο	48: Ζωγραφάκης (1886)
19: Ρίο	49: Ζωγραφάκης (1886)
20: Ρίο	50: Σταματιάδης
21: Ρίο	51: Σταματιάδης
22: Ρίο	52: Σταματιάδης
23: Ρίο	53: Σταματιάδης
24: Ρίο	54: Σταματιάδης
25: Ρίο	55: Σταματιάδης
26: Ρίο	56: Σταματιάδης
27: Ρίο	57: Σταματιάδης
28: Ρίο	58: Σταματιάδης
29: Ρίο	59: Σταματιάδης
30: Ρίο	60: Λελέκος